

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE

DAR SVAKOM ČITATELJU:
ZIDNI KALENDAR ZA 1997. GODINU

Sa sjednice predsjedništva DSHV

ANALIZA IZBORA '96

Na svojoj redovitoj sjednici održanoj u nedjelju 1. prosinca ove godine, Predsjedništvo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini je između ostalog razmatralo materijal sa proteklih izbora održanih 3. i 17. studenog 1996. godine. Na ovoj sjednici usvojene su analize izbora 1996. koje je predložio Glavni izborni stožer DSHV. U odluci stoji:

Na izborima za Vijeće građana Savezne Skupštine 3. 11 imali smo svoju listu. Naši kandidati su bili Prčić Milivoj i Čović Marijana. Pre ovih izbora imali smo razgovore o eventualnoj koaliciji, međutim, to je ostalo bez uspjeha, te smo odlučili da na izborima nastupimo sa svojom listom. U ovakvom opredjeljenju rukovodila nas je prije svega činjenica da smo do sada uvijek učestvovali na svim izborima, te shodno tome smatali smo da je potrebno da se i ovom prilikom o nama čuje i zna. Učestvovali smo u predizbornoj kampanji sa svojim kandidatima i čelnicima na TV Beograd, TV Novi Sad i Radio Beograd. Za ove nastupe dobili smo veliki broj priznanja da su isti bili vrlo kvalitetni i na europskoj razini. Smatramo da su ovakve ocjene pridonjele daljem ugledu naše stranke.

U izbornoj jedinici Subotica-5 dobili smo 4.933 glasa, što je izraženo u postocima 5,55%. Ovaj broj nije bio dovoljan da imamo saveznog poslanika.

U pogledu izbora za Pokrajinsku skupštinu imali smo u Subotici 3 kandidata koji su uspjeli proći u drugi krug glasovanja. U prvom krugu su naši kandidati: Stanka Kujun-

džić, Josip Anišić i Petar Kuntić dobili ukupno 5.362 glasa, a u drugom krugu broj glasova se povećao na 5.909, tj. 11,2%.

Unatoč ovom povećanju broja glasova nismo uspjeli dobiti poslanika u Pokrajinskoj skupštini. Razlog trebamo tražiti u sveopćoj situaciji koja je vladala tijekom izbora, a koja je još u većoj mjeri došla do izražaja kod općinskih izbora.

Na općinskim izborima imali smo po prvi put kandidata u Petrovaradinu - Josip Sabljak, koji nije uspio proći u drugi krug glasovanja, ali sam nastup za našu stranku mnogo znači, te se na nekim sljedećim izborima može očekivati bolji rezultat.

U Somboru smo imali tri kandidata: Josip Budinčević, Albin Budinčević - MZ Gornja varoš i Stipan Knezi - Svetozar Miletić - koji je u drugom krugu glasovanja pobijedio i sada je odbornik SO Sombor.

U Subotici smo na općinskoj razini imali 18 kandidata koji su u prvom krugu dobili 4.301 glas, a u drugi krug glasovanja je prošlo 14 kandidata, što je ocijenjeno kao veliki uspjeh. Održali smo sastanak sa svim kandidatima koji su ušli u II krug i upoznali ih sa svim predizbornim aktivnostima koje smo činili prije prvog kruga. Traženo je da se fotografije kandidata objave i u nedjeljnom broju Magyar szo- a i da se na našim lecima u onim izbornim jedinicama gdje ima dosta i Mađara ispiše tekst i na mađarskom jeziku. To je sve i urađeno.

Kada gledamo konačne rezultate, onda vidimo da sa

istim ne možemo biti zadovoljni. Naime, od naših 14 kandidata u općinsku Skupštinu je izabrano 3, što je mali broj u odnosu na ranije stanje kada smo imali lo odbornika.

Da pokušamo naći razloge ovakvom rezultatu.

Prvo da vidimo broj naših birača u prvom i drugom krugu. Naših 14 kandidata je u prvom krugu dobilo 3.618 glasova, znači u proseku 258, a u drugom krugu smo dobili 3.963 glasa, što u proseku iznosi 283, odnosno 25 glasova više po kandidatu.

Kada znamo da je u prvom krugu bilo 64% birača, a u drugom 43% birača, znači znatno manje, onda, gledajući dobijene glasove naših kandidata, trebamo reći da je to uspjeh i da imamo jedno sigurno biračko tijelo.

Međutim, izgleda da to nije bilo dovoljno. Analizirajući kandidate SPS, vidimo da su neki u drugom krugu dobili toliko glasova da je to za „knjigu rekorda”. Npr.: Veselinović - SPS u odnosu na prvi krug dobija 34,69% glasova više u drugom krugu, ili pak od 18 kandidata SPS, njih 9 dobilo je duplo više glasova nego u prvom krugu, a i svi ostali su dobili više od 100 glasova u drugom krugu. Samo jedan kandidat (Basta) je dobio u drugom krugu 11 glasova manje nego u prvom krugu, ali i to ima svoj razlog, pošto mu je protivnik bio takav koji bi se vjerojatno priključio SPS-u. Kada ove rezultate uporedimo sa svim drugim kandidatima iz drugih stranaka, onda vidimo da niti približno nitko nije imao takvo povećanje.

Ako ovdje dodamo i takve igre, kao što je bio slučaj u 34. izbornoj jedinici, gdje je kandidat SVM bio Szecsei, a drugi SPS Vugdelija i gdje je Općinska izborna komisija utvrdila neprilnost, jer je u kutiji bilo 109 listića više od zaokruženih birača na biračkim spiskovima, onda se namjere jeasne. Komisija je odlučila da se tu izbori ponove, na što je SPS uložio žalbu sudu, a sud bez žalbenog predmeta donosi rješenje da se prihvati rezultat glasovanja, te da je na ovom biračkom mjestu izabaran Vugdelija. Da niti sam sud nije znao rezultate, govori to što Komisija nije donijela nikakvo rješenje, a sam sud ipak donosi rešenje da se prihvata izbor Vugdelije.

Znači, kada gledamo te rezultate i te usporedbe, tada u najmanju ruku trebamo zaključiti da se nešto nevjerovatno desilo. Ocjena je da je najveća greška u tome, što su birački odbori bili pretežito sastavljeni od članova SPS. Naime, po Zakonu o izboru odbornika i po Zakonu o izboru Pokrajinskih poslanika, birački odbori su trebali biti sastavljeni od predstavnika onih stranka koje imaju kandidate, međutim, nije tako postupljeno, iako je Općinska izborna komisija imala takav prijedlog. Ovaj prijedlog je odbačen, pošto je Savezna izborna komisija Subotica - 5 imala drugi prijedlog koji nije bio usaglašen sa pomenutim zakonima. U prvom krugu glasovanja ovo još i nije činilo veliki problem, pošto su stranke imale pravo postaviti svog kontrolora, međutim u drugom krugu tih kontrolora na biračkim mjestima nije moglo biti, niti je dozvoljeno proširivanje biračkih odbora sa predstavnicima zain-

teresiranih stranaka. Od strane Pokrajinske komisije je rečeno da se birački odbori ne mogu mijenjati jer je I i II krug glasovanja jedan jedinstveni postupak.

Prema tome, postojale su ipak mogućnosti za falsificiranje, a dokaz tome je da su neki naši birači pri dolasku na glasovanje vidjeli da su već zaokruženi, ili pak da je zaokruženo ime čovjeka koji je već dvije godine mrtav. No, i pored svih ovakvih nepravilnosti i mogućih falsifikata, mi smo ipak trebali dobiti veći broj odbornika.

Po izbornim jedinicama nismo imali dovoljan broj aktivista koji su trebali pozivati na izbore i koji su trebali osigurati dolazak svih svojih poznanika, rođaka, susjeda i sl.

Da je broj naših aktivista koji su uzeli učešća u aktivnostima oko izbora doista bio mali vidi se i u tome što mnogi nisu htjeli učestvovati u biračkim odborima navodeći za to razne razloge i izgovore.

Naši aktivisti u Đurđinu su, pak, dobro obavili svoj posao, gdje je našem kandidatu protukandidat bio član SPS-a, koji je unatoč više dobijenih glasova izgubio na izborima, a naš kandidat je pobijedio.

Unatoč ovom neuspjehu ne smijemo pokleknuti, nego se već sada moramo početi pripremati za naredne, republičke izbore, koji će najvjerojatnije biti na proljeće. Nije isključeno također, da će se održati novi izbori i za općinu.

Broj ljudi na koje možemo računati na izborima mora biti znantno veći, jer ćemo samo tako moći ostvariti i bolji rezultat.

* * * * *

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI

IZJAVA ZA JAVNOST

Demonstracije opozicije u gradovima Republike Srbije i Vojvodine, DSHV smatra buđenjem demokratskih snaga i izražavanjem njihove odlučnosti da ne dopuste više da budu igračka SPS-a i njezinih satelita.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini izražava zadovoljstvo što se demonstranti zalažu za demokratske ciljeve i da ih žele ostvariti demokratskim metodama. DSHV se za te ciljeve i metode zalaže od samog svog osnutka 1990. godine.

Zajednički interesi opozicije nalažu bolju suradnju svih političkih snaga radi preuzimanja odgovornosti za zajedničku sudbinu sviju nas.

Pozivamo članstvo i simpatizere DSHV kao i sve demokratski opredijeljene građane da se pridruže demonstracijama i na miran način doprinesu demokratizaciji države.

Predsjednik

mr. Bela Tonković

zkvm.org.rs

VIJESTI

Subotica, 12.12.1996.

DSHV su posjetili g. David Chun iz Ministarstva vanjskih poslova Velike Britanije, Andrew Denisson, član Kabineta premijera Engleske vlade, Jukan Mehatfe, zamjenik šefa misije veleposlanstva Velike Britanije u Republici Hrvatskoj gdje su ih primili mr. Bela Tonković, Ivan Čović, Petar Kuntić i Josip Gabrić, st. Izaslanstvo iz Velike Britanije se zanimalo za trenutnu situaciju Hrvata u SR Jugoslaviji, rezultate izbora i primjebde na njihov tijek te kako DSHV procjenjuje situaciju koja će nastati prilikom reintegracije istočne Hrvatske.

Izaslanstvo DSHV je upoznao goste iz Velike Britanije s činjenicom da je rješenje hrvatskog pitanja u SRJ i poslije potpisivanja Sporazuma o normalizaciji odnosa između SRJ i RH i dalje otvoreno, bez konkretnih i stvarnih pomaka na bolje. Nadalje je ukazano na mnoge nepravilnosti, pa i direktne medijske blokade, od strane SPS-a tijekom predizborne kampanje i odvijanja samih izbora, o otvorenoj kupovini glasova, prijetnjama u slučaju da rezultati izbora ne budu „kako treba“, kao i o noćnoj provali predsjednika Izborne komisije u Subotici u prostoriju s izbornim materijalom. Samo se može naslutiti što je on tamo radio, tj. čime je manipulirao. U vezi istočne Hrvatske ukazano je na nepomirljivost ekstremista s realnom situacijom i njihovim pritiscima na ljude koji su spremni prihvatiti

hrvatsku državu, te na njihove planove da prisiljavaju Srbe na doseljenje u Vojvodinu, u posebno velikom broju u Suboticu, za što teren treba da pripreme SPS i njegovi sateliti preuzimanjem lokalne vlasti u Subotici.

Gospoda iz Engleske su obećali da će i dalje budno pratiti situaciju i paziti da se ljudska i manjinska prava i u SRJ djelotvorno zaštite.

* * * * *

Subotica, 13.12.1996.

Prestavnici Inicijativnog odbora za osnivanje Saveza demokratskih snaga Vojvodine, g. Mlle Budakov, Stanimir Lazić i Nebojša Antonić posjetili su DSHV, gdje su ih primili mr. Bela Tonković, Branko Melvinger, Antun Skenderović i Josip Gabrić st. U srdačnoj i prijateljskoj atmosferi razgovaralo se o demokratskim mogućnostima promjene ustavnog položaja Vojvodine u pravcu teritorijalne, političke, gospodarske i sudske autonomije unutar Republike Srbije i SR Jugoslavije, kao i o inicijativi osnivanja „Saveza demokratskih snaga Vojvodine“, što DSHV pozdravlja kao nastojanje da se koordiniraju aktivnosti vojvođanskih političkih i nepolitičkih snaga i uglednih pojedinaca oko ostvarenja prave autonomije Vojvodine i uključuje se u nju.

* * * * *

Subotica, 13. 12 1996.

Danas su u Subotici počeli studentski prosvjedi, koji se već održavaju u nekoliko gradova Srbije. Subotičke studente su animirali predstavnici Studentskog protesta 96. sa novosadskog sveučilišta. U svom proglasu oni traže poštivanje izbornih rezultata ostvarenih na proteklim izborima, poštivanje ljudskih prava i slobodu medija. Subotički studenti su najavili održavanje mitinga ispred Gradske kuće i to svaki dan od 12,00 do 15,00 sati, a isti će trajati sve do ostvarenja njihovih zahtjeva. Danas je na mitingu pored, oko 200 studenata i nekolicine prisutnih građana prisustvovalo i izaslanstvo DSHV na čelu sa mr. Belom Tonkovićem, a u znak podrške studentskim zahtjevima i demokratizaciji.

* * * * *

Kneževi vinogradi, 15.12.1996.

Danas je prvi put nakon 6 godina emitirana emisija Hrvatskog radija za hrvatsko Podunavlje, a reemitirana je iz Kneževih vinograda. Emisiju je uredio Martin Vuković, a u njoj se govorilo o procesu mirne reintegracije poljoprivrede i prehrambene industrije.

* * * * *

Piše: mr. Bela Tonković

OD RADA OVISI USPJEH

Još jedna godina je pred krajem, godina u koju smo ušli s nadama, strepnjama, u kojoj smo se trudili, radili, ponekad i mučili, u koj smo doživjeli uspjehe i neuspjehe i iz koje odlazimo, nadam se, iskusniji i pametniji.

Godina 1996. će u povijesti Hrvata na istočnom krilu hrvatskog etničkog bića ostati zabilježena po Sporazumu o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i SR Jugoslavije čijim 8. članom smo priznati kao nacionalna zajednica, tj. manjina u SR Jugoslaviji. Prvotni cilj naše političke borbe je postignut: nitko nas više ne može zaniijekati. Mi postojimo, tu činjenicu je i država prihvatila i sada ćemo morati raditi na ostvarenju onoga što nam pripada na području prosvjete, kulture, sredstava informiranja i samouprave. Za sada je to na našim prostorima još uvijek tema o kojoj se nerado govori. Prema ispitivanjima javnog mnijenja u Srbiji još uvijek preko 60% ispitanika ima negativan stav prema Hrvatima. To je rezultat ratne propagande. Sada će autori ratne propagande morati razgraditi taj negativni stav.

Pregovori oko ustrojstva

hrvatskog školstva, hrvatskih emisija na radijima i televiziji uskoro predstoje. Hrvatska je 28.4. o.g. predložila SRJ Nacrt sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina, sličan onima koje je sklopila s Mađarskom i Italijom. Jugoslavija još nije odgovorila, ali će vrlo brzo morati, ako ne želi zapasti u još veću izolaciju. Kao što vidite, napretka ipak ima.

Osim njegovanja veza sa strankama koje se nisu bojale kontakata s nama ni u najgore vrijeme (SVM, DZVM, RDSV), prvi put su se u javnosti skupa s nama pojavili i SPO, DS i SG: 22.6. smo se javno sastali u SPENS-u u Novom Sadu i razgovarali o budućnosti. To ulijeva nadu, posebno sada poslije izbora. Odnosi s organizacijama za zaštitu ljudskih prava brižno su njegovane i oni su dobri. S Vojvođanskim klubom radimo na velikom projektu demokratske promjene ustavnog položaja Vojvodine i počeli smo pripreme za osnivanje Saveza demokratskih vojvođanskih snaga.

DSHV je ove godine ukazana čast da je dobio potpredsjednička mjesta u Hrvatskom svjetskom kongresu i Federalnoj uniji europskih manjina. To je

veliko priznanje za nas i naš način djelovanja, jer smo time prihvaćeni u krug demokratskih snaga u Europi i svijetu. I u svjetskoj javnosti to ima svoj odjek i o tome moraju voditi računa i oni koji utječu na povijesna zbivanja na našim prostorima.

Izbori su bili gorka tableta, ali se ona mora prihvatiti. Bilo je teških manipulacija, prevara i krađe glasova i na našu štetu. Teško je biti ravan onima koji u tim prljavim stvarima imaju velika iskustva i praktičko neograničene mogućnosti pod zaštitom državnih organa. Cijeli svijet je time revoltiran. A moramo priznati da se u rezultatima zrcali i volja naroda i ona se mora poštovati, jer je to temelj demokratskog društva. Pouka se mora prihvatiti.

U 1997. godinu ulazimo s većim nadama, s jačim elanom i odlučnijom voljom da se zalažemo za naše ciljeve. Od toga nam ovisi uspjeh i po tome će nas se cijeniti. Sada smo bliže cilju nego ikada. Ne posustanimo! I Bog će blagosloviti naš trud.

**PREDSJEDNIŠTVO I VIJEĆE DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI ŽELI SVIM ČLANOVIMA, SIMPATIZERIMA I SVIM LJUDIMA DOBRE VOLJE
BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ I SRETNU NOVU 1997. GODINU**

DEMONSTRACIJE ZA DEMOKRACIJU

Već mjesec dana ustrajno demonstriraju stotine tisuća ljudi u Beogradu i drugim gradovima Republike Srbije. Demonstracije organizira koalicija „Zajedno“ kao protest protiv manipulacija oko izbora i krađe glasova. Demonstracije podržavaju mnoge stranke i nepolitičke organizacije, a pridružili su se i studenti.

Vijeće DSHV je na svojoj sjednici 1.12. odlučilo dati podršku demonstrantima u borbi za pravdu i demokratske institucije. To smo izrazili slijedećim pismom:

Št.

KOALICIJA „ZAJEDNO“
BEOGRAD

Štovana gospođo Pešić,
Štovani gospodine Drašković,
Štovani gospodine Đinđić,

Demokratske snage u Republici Srbiji već se šest godina hrabro i ustrajno bore za demokratske institucije, poštivanje ljudskih i manjinskih prava, jednom riječju za modernu pravnu državu i civilizirano, europsko društvo. Ovo je elementarna borba za svjetlo, pravdu i budućnost. Ovo je borba protiv mraka, nepravde i prošlosti - nepravde čiji smo svi svjedoci i na izborima u novembru 1996. godine kada je izbornim manipulacijama i krađom glasova osporena suverena volja naroda da bira sebi vlast i put u budućnost.

Poslije ovih izbora ne vrijedi više poslovice: svaki narod ima vlast kakvu je izabrao i - zavrjedio.

Svojom hrabrošću i ustrajnošću u demonstriranju svoje političke volje i gandijevskim stilom nastupanja više stotina hiljada ljudi u Beogradu i drugim gradovima u Republike Srbije pred cijelim svijetom pokazuje da nema više spremnosti na „idemo dalje“ kao da se u zadnje vrijeme ništa nije dogodilo, kao da kod nas, gdje nije bilo „ratnih operacija“, na hiljade svježih grobova nije progutalo cvijetove budućnosti. Narod je na izborima pokazao da ne „idemo dalje“ istim putem, već da hoćemo drugim, novim putem koji vodi u budućnost.

Pred snagom dokaza o prevari i krađi glasova padaju maske manipulatora izbora i sudovi na sve strane dižu optužnice. Dugo li im je trebalo!

Na kraju istina mora pobijediti, na kraju volja naroda mora pobijediti.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini se od svog osnutka 1990. bori za plemenite demokratske ciljeve koji su nam zajednički.

Ovim putem izražavamo podršku koaliciji „Zajedno“ u borbi za demokraciju, pravdu i slobodu i izražavamo spremnost skupa s Vama demonstrirati.

U uvjerenju da će pravda pobijediti srdačno Vas pozdravljamo.

U ime DSHV
mr. Bela Tonković
predsjednik

I u Subotici demonstriraju studenti od petka 13.12. Vrlo je to simbolično: na blagdan sv. Lucije (svjetlosti) mladi počinju otvarati oči starima da uvide da svoju sudbinu moraju uzeti u svoje ruke, da im pokažu svjetlo prema kojemu treba ići.

DSHV je dao podršku i studentima slijedećim pismom:

Demonstracije opozicije u gradovima Republike Srbije i Vojvodine DSHV smatra buđenjem demokratskih snaga i izražavanjem njihove odlučnosti da ne dopuste više da budu igrčka SPS-a i njezinih satelita.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini izražava zadovoljstvo što se demonstranti zalažu za demokratske ciljeve i da ih žele ostvariti demokratskim metodama. DSHV se za te ciljeve i metode zalaže od samog svog osnutka 1990. godine.

Zajednički interesi opozicije nalažu bolju suradnju svih političkih snaga radi preuzimanja odgovornosti za zajedničku sudbinu svijtu nas.

Pozivamo članstvo i simpatizere DSHV kao i sve demokratski opredijeljene građane da podrže demonstracije studenata i opozicije, da im se pridruže i na miran način doprinesu demokratizaciji države.

Bez komentara

I. FORUM HRVATSKIH MANJINA

U Zagrebu je u organizaciji Hrvatske matice iseljenika 7. prosinca održan Prvi forum hrvatskih manjina. Na njemu su sudjelovali predstavnici svih hrvatskih autohtonih manjina. Iz Italije je moliške Hrvate predstavljala dr. Agostina Piccoli, Hrvate iz Austrije izaslanstvo na čelu sa Zlatkom Gieler, predsjednicom Hrvatskog kulturnog društva u Gradišću, iz Mađarske izaslanstvo na čelu s dr. Mijom Karagićem, predsjednikom Hrvatske zemaljske manjinske samouprave, izaslanstvo iz Slovačke na čelu s doc. ing. Jurjom Cvečko, predsjednikom Hrvatskog kulturnog saveza, te jedan predstavnik iz Rumunjske. Iz SRJ su u radu Foruma sudjelovali mr. Bela Tonković, Bela Ivković, predsjednik HKC „Bunjevačko kolo“ i Zoran Nikolić iz Boke Kotorske. U ime Republike Hrvatske u radu Foruma sudjelovali su u ime Sabora mr. Miroslav Kiš, Ministarstva vanjskih poslova mr. Jakša Muljačić i dr. Jasmina Kovačević-Čavlović, Ministarstva prosvjete mr. Mira Topić, predstavnici Ministarstva znanosti i tehnologije, Vladinog ureda za etničke i nacionalne zajednice Mila Šimić, Marica Risek u ime Hrvatskog svjetskog kongresa, predsjednik Matice Hrvatske dr. Bratulić i Hrvoje Salopek u ime organizatora i domaćina Hrvatske matice iseljenika (HMI).

Budući da je ovo bio prvi

ovakav sastanak, nije bilo strogo definirane teme, već je svaka zajednica predstavila svoju situaciju, svoje insti-

tucije, iznijela svoje probleme i izglede za budućnost.

Situacija ovih hrvatskih zajednica je vrlo različita.

U Italiju su se Hrvati doselili u 16. stoljeću. Pred turskom opasnošću u Molise-u su ih naselili hrvatski velikaši koji su i tamo imali svoja imanja. Do danas su ostala svega tri sela u kojima postoji svijest da su Hrvati i gdje se još u obiteljima govori hrvatski. Njihov osnovni problem je mala zajednica i vrlo mali broj djece, te nedovoljan broj radnih mjesta u hrvatskim selima, što dovodi do iseljavanja i nestajanja u talijanskom okruženju. Ipak je situacija bolja nego prije desetak godina, jer se svijest o potrebi očuvanja hrvatskog identiteta ojačala, a u studenom 1996. su Hrvatska i Italija sklopile Sporazum o zaštiti nacionalnih manjina, čime je ova zajednica i pravno zaštićena.

I u Slovačku, sadašnju Austriju i zapadnu Mađarsku Hrvati su se doselili u 16.

stoljeću pred turskom opasnošću i stvorili pojas vojnih utvrda od Mure do sjeverno od Bratislave kao posljednji obrambeni zid Beča i Austrije. To su gradišćanski Hrvati (gradišće = utvrda).

Gradišćanski Hrvati žive u Slovačkoj u nekoliko sela u okolini Bratislave, od kojih su najveća Devinsko Novo Selo, Hrvatski grob, Čunovo i Jandrof. Oni imaju svoja kulturna društva ujedinjena u Hrvatski kulturni savez, kojeg država priznaje kao krovnu organizaciju Hrvata i daje im dovoljnu novčanu potporu. Kao državno priznata manjina Hrvati u Slovačkoj imaju direktni mandat u lokalnom i državnom parlamentu. „Prava građana koji pripadaju hrvatskom entitetu u Slovačkoj u skladu su s međunarodnim sporazumima i deklaracijama Ujedinjenih naroda i ostvaruju se u praksi tako da se situacija može usporediti s razvijenim demokratskim zemljama“ - izjavio je doc. ing. Juraj Cvečko, predsjednik Hrvatskog kulturnog saveza i poslanik u parlamentu Republike Slovačke.

U Austrijskom dijelu Gradišća (istočna Austrija) žive Hrvati u pograničnom pojasu prema Mađarskoj od Slovačke na sjeveru do Mure na jugu. Ova zajednica ima izuzetno razvijen društveni život. U svim selima imaju kulturna, sportska i vatrogasna društva, vrlo uspješno radi hrvatsko

zkv.org.rs

AKTUALNO

štamparsko društvo koje, između ostalog izdaje i tjednik „Hrvatske novine“ (slogan im je: „Sloga je moć“), a u Beču i Željeznom radi i Hrvatski akademski klub (HAK). Hrvati u Austriji imaju svoje prosvjetne ustanove od vrtića, osnovnih škola, preko gimnazije sve do katedre za hrvatski jezik, književnost i povijest na sveučilištu u Beču. Njihove redovite radio i TV-emisije su vrlo slušane i gledane. Najveći problemi gradišćanskih Hrvata u Austriji su opiranje austrijske države da i u slučaju Hrvata u potpunosti ostvari odredbe Državnog sporazuma iz 1955. godine, djelovanje desničarskih ekstremističkih snaga, nedostatak dvojezičnih natpisa koji bi i u javnosti izražavale postojanje Hrvata na tom području, te, premda su 1995. od države dobili 18,3 milijuna šilinga (preko 2,5 milijuna maraka), nedostatak novca. Razlog tomu je prevelik broj društava čiji se rad vrlo često preklapa, a svatko ima svoje fiksne troškove.

Hrvati u Mađarskoj pripadaju četirima skupinama: gradišćanski, podravski, baranjski i bački Hrvati. Već im imena označuju područja na kojima žive. Osim gradišćanskih Hrvata oni dijelom naseljavaju ta područja još od doselidbe, a dijelom naseljavanjem poslije oslobođanja od Turaka u 18. stoljeću. Osim njih živi velika grupa i u Budimpešti i na otoku Tukulji kao ostatak Hrvata koji su naseljavali Podunavlje sve do Bratislave. Hrvati u Mađarskoj su državno priznata nacionalna manjina, imaju svoje

mjesne i Zemaljsku samoupravu, Savez Hrvata, Hrvatski institut u Pečuhu, mnoga kulturna i sportska društva. Kompletno hrvatsko školstvo je razvijeno kao i u Austriji, a možda i bolje, samo je mali broj učenika. Oni izdaju i tjednik „Hrvatski glasnik“, imaju redovite emisije na radiju i televiziji koje sami uređuju. Od države dobijaju redovitu novčanu potporu. Između Hrvatske i Mađarske je sklopljen Sporazum o zaštiti manjina koji se smatra najboljim u Europi i u međunarodnim krugovima se stalno ističe za primjer. I ovdje su problem nedovoljne novčane subvencije od države (oko 300.000 DM), ali se mora reći da država mimo tih sredstava plaća pedagoge i školski sustav. Hrvati u Mađarskoj se skupa s ostalim nacionalnim manjinama (njih 13) bore za direktan parlamentarni mandat, koji im je i predviđen Zakonom o nacionalnim manjinama.

Hrvatsku zajednicu u Rumunjskoj čine Karaševski Hrvati koji žive južno i jugoistočno od Temišvara. Ovdje postoje čisto hrvatska sela kao Klokotić, Karaševo i dr. I oni su od države priznati, imaju kulturna društva, škole u kojima se uči hrvatski, radio i TV-emisije, te mjesečni list „Grančica“. Izabrani načelnici općina su od države prihvaćeni legitimni predstavnici hrvatske nacionalne zajednice i tekuće probleme oni rješavaju s državom.

Kao što vidite, dragi čitatelji, mi Hrvati u SR Jugoslaviji smo najveća

hrvatska manjina i u najtežem smo položaju od svih hrvatskih manjina. Situacija nam je svima poznata, pa je ovom prilikom ne bih opisivao. Nadamo se da će poslije potpisivanja Sporazuma od 23. kolovoza o.g. ipak stvari krenuti na bolje.

Predstavnici svih hrvatskih manjina imaju vrlo dobre odnose s matičnom državom Republikom Hrvatskom i utvrdili su da im se situacija poboljšala odkako postoji država Hrvatska. Svi su izrazili i želju da se veze s Hrvatskom ojačaju na kulturnom, prosvjetnom, informativnom i gospodarskom polju.

Sudionici Prvog foruma hrvatskih manjina zaključili su da budućnost svake hrvatske nacionalne zajednice kao nacionalne manjine u prvom redu ovisi od volje za opstankom, spremnošću da se organizira, ustrajnošću u zahtijevanju svojih prava i dosljednom korištenju tih prava. Ako svega toga ima dovoljno, onda zajednica nalazi i dovoljno ljudi koji rade za dobro zajednice i novaca za pokriće najosnovnijih potreba. Državna potpora je vrlo važna i gdje god je ima, život zajednice cvate.

Svi sudionici su se na koncu zahvalili Hrvatskoj matici iseljenika za organizaciju i složili sa zaključkom da se ovakav forum treba ubuduće održavati najmanje jednom godišnje.

Bela Tonković

PROVALA I PLJAČKA SLOVENSКИH USTANOVA U CELOVCU

U noći od 3. na 4. prosinca ove godine za sada nepoznati provalnici provalili su u zajedničke prostorije uredništva „Slovenski vestnik“-a i Saveza slovenskih organizacija u Celovcu, u Austriji, i opljačkali trezor, u kojem je bilo 66.000 šilinga, ukrali dva nova računara, razbacali dokumente iz knjigovodstva i podmetnuli požar. Izgorjeli su svi dokumenti, a namještaj i strop teško su oštećeni. Šteta iznosi više od milijum šilinga. Da susjedi nisu alarmirali vatrogasce, zacijelo bi izgorjela cijela zgrada.

Sličan atentat je izveden u studenom prošle godine na slovensku gimnaziju u Celovcu, kada su još uvijek nepoznati provalnici ukrali računar i podmetnuli požar. Pretpostavlja se da su počinioci oba atentata isti i da im je cilj bio uništenje vrijednih dokumenata i računari, u kojima su mnogi podaci o osobama, poslovanju i

adrese. Isto se tako pretpostavlja da su počinioci iz desničarskih krugova, jer se otkrilo kako su prošle i ove godine preko Interneta usavršavali svoje organizacije i međusobnu suradnju.

Ovaj brutalni atentat na ustanove koruških Slovenaca oštro je osudila sva demokratska javnost Austrije i Slovenije.

Posebno su se obratili javnosti Nanti Olip, predsjednik Narodnog sabora koruških Slovenaca i Andrej Wakounig, predsjednik „Enotne liste“ („Jedinstvene liste“), političke stranke koruških Slovenaca. Oni smatraju da se ne radi o običnom kriminalu, već da iza atentata stoji jasna politička namjera.

Poslije atentata na slovensku gimnaziju atentatori su izabrali uredništvo „Slovenski vestnika“-a kao cilj namjernih i točno planiranih akcija protiv ustanova koruških Slovenaca. (...) Zbog zabrinjavajućeg neprijateljstva prema

pripadnicima nacionalne manjine i njihove organizacije i struktura pozivamo Sigurnosnu upravu Koruške i državnu policiju da lopove i vandale što prije stave pred sud.

Austrijske političare pozivamo da se zbog tih grozota jasno izjasne u korist nacionalnih manjina i njihovih pripadnika. Odugovlačenje rješenja opravdanih zahtjeva i potreba nacionalnih manjina u Austriji i već desetljećima otvoreni cijeli niz pitanja ne govore u prilog napredne politike u Austriji, već naprotiv o odugovlačenju sve dok se pitanje ne riješi „samo od sebe“, kaže se u njihovoj izjavi.

* * * * *

Prijateljima koruškim Slovincima DSHV i Glas ravnice izražavaju iskrenu solidarnost.

**Čestit Božić i sretnu Novu godinu svojim darovateljima,
članovima i svim ljudima dobre volje
želi
Dobrotvorna zajednica „AMOR VINCIT“**

GLAS RAVNICE- Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini-urednik: Lidija Molzer, Uređivački savjet: Lazar Merković, Milivoj Prčić, Marko Kljajić, Ivo Kujundžić, Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, I. Milutinovića 31, tel&fax: 51-348, ž.r.; 46600-603-4-3338 SPP Subotica, HRID Subotica, List je registriran kod Ministarstva za informacije Republike Srbije pod brojem 2087. Izlazi mjesečno. Tisak : studio "Bravo", Braće Majera 43/a 24000 Subotica

TRAGOM ZBIVANJA U 1996. GODINI

Beograd, 10. 01

Izaslanstvo Republike Hrvatske na čelu sa podpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova dr. Matom Granićem boravilo po prvi put u Beogradu nakon raspada SFRJ. Cilj ovog jednodnevnog radnog posjeta je bio razgovor oko uspostavljanja normalizacije odnosa između Republike Hrvatske i SR Jugoslavije.

Subotica, 21. 01

Delegacija Visokog komesarijata za ljudska prava pri OUN posjetila DSHV.

Zagreb, 14. 02 - 16. 02

Izaslanstvo DSHV u sastavu: mr. Bela Tonković, Stanka Kujundžić, Branko Melvinger, Josip Gabrić st. i Antun Skenderović posjetilo Republiku Hrvatsku, a isto je 19. 02 primio i predsjednik RH dr. Franjo Tuđman.

Beograd, 28. 02 1996.

Ukinuta je Međunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji u Ženevi, a djelatnost je prenijeta na Kontaktnu skupinu OUN. Tim povodom dr. Gerthard Ahrens, predstojnik Odjela za ljudska prava i prava manjina primio izaslanstvo DSHV.

Zagreb, 11. 03

U Zagrebu je boravio ministar vanjskih poslova SRJ Milan Milutinović sa izaslanstvom, tijekom kojeg je razgovarao sa dr. Matom Granićem i hrvatskim predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom o šest prijedloga

međudržavnih sporazuma — RH i SRJ.

Subotica, 24. 03

Održana je 3. redovita skupština stranke DSHV na kojoj je razmatrano i usvojeno više važnih točaka: izvješće o radu u proteklom periodu, program rada za naredni period, te izmjene i dopune Statuta stranke.

Subotica, 19. 04

Dobrotvorna zajednica „Amor vincit” održala je treću redovitu godišnju Skupštinu.

Zagreb, 24. 04

U Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske predat je Veljku Kneževiću, šefu Biroa Vlade SR Jugoslavije nacrt Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina.

Subotica, 24. 04

U Subotici boravio gradonačelnik Osijeka dr. Zlatko Kramarić sa svojim suradnicima.

Subotica, 27. 04

Izaslanstvo CSCE - Organizacije za europsku sigurnost i suradnju posjetilo DSHV.

Priština, 05. 05

Otvoren je Američki informacijski centar.

Haag, 07. 05

Počelo je suđenje Dušanu Tadiću pred Međunarodnim sudom za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti, a isti se tereti za zločine nad 30 imenovanih i nekolicinu neimenovanih osoba u logoru u Omarskoj i nekoliko zapadnobosanskih sela.

Batrovci-Bajakovo,

07. 05

Otvorena je za međunarodni promet autocesta između Zagreba i Beograda, a na osnovu sporazuma o normalizaciji odnosa dvije države, kao i sporazuma o mirnoj reintegraciji istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema u državno-pravni sustav RH.

Subotica, 13. 05

Predstavnici promatračke misije Europske Unije u Beogradu razgovarali sa izaslanstvom DSHV u Subotici.

Temišvar, 15. 05-18. 05

U njemačkom kulturnom centru „Adam Mueller Guttenbrunn” održan je 41. Kongres manjina Europe i godišnja Skupština Federalne unije europskih manjina.

Beograd, 16. 05

U Beogradu boravio u jednodnevnom radnom posjetu njemački ministar vanjskih poslova dr. Klaus Kinke.

Subotica, 25. 05

U Subotici boravila specijalni izvjestitelj za ljudska prava pri OUN, Elisabeth Rehn.

Subotica, 29. 05

Stranku DSHV posjetio predstojnik Radne grupe za regionalna pitanja Ureda visokog predstavnika OUN dr. Martin Lutz sa suradnikom.

Baja, lipanj

U Baji održani tradicionalni 7. Bajski razgovori na kojima je prisustvovalo i izaslanstvo DSHV.

VREMEPLOV

Beograd, 13.06

Izaslanstvo DSHV posjetilo saveznu Ministricu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Margit Savović.

Zagreb, 24.06

Ekspertne grupe Ministarstva vanjskih poslova i unutarnjih poslova, te carina RH i SRJ, postigle dogovor o obavljanju konzularnih poslova u Uredu Vlade RH u Beogradu i Birou Vlade SRJ u Zagrebu.

Vukovar, 27.06

U Vukovaru potpisan završni dokument o uspješnom razvojačenju istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema i predaji vojarni u Vukovaru i Belom Manastiru.

Moskva, 03.07

Boris Jeljcin je ponovo izabran za predsjednika Rusije.

Brijuni, 05.-07. 07

Održana je III. konvencija Hrvatskog svjetskog kongresa na kojoj je sudjelovalo oko 200 izaslanika HSK, među kojima i predstavnici DSHV.

Beograd, 14.08

Predsjednik SRJ Zoran Lilić potpisao Odluku o raspisivanju izbora za Saveznu Skupštinu za 3. studeni 1996.

Beograd, 21.08

Predsjednik Skupštine R.

Srbije potpisao Odluku o raspisivanju lokalnih izbora za Skupštine općina.

Beograd, 23. 08

U Beogradu je potpisan Sporazum o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i SR Jugoslavije. Sporazum je od strane RH potpisao ministar vanjskih poslova dr. Mate Granić, a od strane SRJ ministar vanjskih poslova Milan Milutinović. Potpisivanje Sporazuma je ujedno i međusobno priznavanje dviju država kao i veliki doprinos miru u regiji.

Deletovci, 30.08

Početak proizvodnje INA rafinerije na naftnim poljima u Deletovcima.

Budimpešta, 30.08

U Budimpešti otvoren Hrvatski školski centar.

Subotica, rujan

Odlučeno da DSHV učestvuje na predstojećim izborima na svim razinama.

Subotica, 22.09

Održana centralna proslava jubileja 100. obljetnice izgradnje Crkve sv. Roka u Subotici uz nazočnost sarajevskog kardinala dr. Vinka Puljića.

Novi Sad, rujan

Raspisani izbori za pokrajinsku Skupštinu koji će se održati 3. studenog 1996.

Subotica, 26.09

Sastali su se predstavnici svih hrvatskih institucija sa temom dogovora o daljnoj suradnji.

Subotica, 13. 10

Održan promotivni skup stranke DSHV i predstavljanje kandidata za savezne poslanike, pod motom „Na sporazumu gradimo”.

Subotica, 15. 10

Svečano proslavljen blagdan sv. Terezije Avilske uz nazočnost papskog nuncija Abria Santosa.

Subotica, 3.11

Održan prvi krug glasanja za savezne, pokrajinske i lokalne izbore na kojima su učestvovali i kandidati stranke DSHV.

Strassbourg, 6.11

Republika Hrvatska postala punopravnom članicom Vijeća Europe.

Washington, 6.11

Po objavljenim rezultatima za predsjedničke izbore u SAD koji su održani 5. 11, izbornu pobjedu odnio Bill Clinton.

Subotica, 17. 11

Održan drugi krug glasanja za pokrajinske i općinske izbore.

Našim čitateljima i suradnicima
želimo
blagoslovljen Božić i sretno Novo ljeto

Redakcija „Glasa Ravnice"

zkvh.org.rs

INTERVIEW

Interview: Goran Beus Richemberg, član Upravnog odbora njemačke narodnosne zajednice - zemaljska udruga podunavskih Švaba u Hrvatskoj

OSIJEK - SREDIŠTE KULTURE NJEMAČKO-AUSTRIJSKE ZAJEDNICE

„Jedan od najvećih problema njemačke i austrijske manjine je to što ona broji samo 3.000 deklariranih pripadnika s obzirom na približno 170.000, koliko ih je živjelo do kraja II svjetskog rata. Mi bi smo bili vrlo sretni kada bi smo, u perspektivi, mogli osnovati školu na njemačkom jeziku (osnovnu i srednju) i iskoristiti ono što nam Zakon o obrazovanju na jezicima nacionalnih i etničkih manjina omogućuje”.

Njemačka narodnosna zajednica - Zemaljska udruga podunavskih Švaba u Hrvatskoj djeluje četiri godine. U svojoj djelatnosti, osim rada na njegovanju kulture, jezika i običaja njemačkog i austrijskog naroda naroda, izdaje i dvojezični dvomjesečnik „Deutsches Wort - Njemačka riječ”, a u svom nakladničkom programu do sada je izdala četiri knjige - prva „Što se dogodilo s folksdojčerima”, druga „Nijemci u Hrvatskoj juče i danas”, treća „Pisma iz Krndije”, a četvrta „Godišnjak njemačke narodnosne zajednice za 1995. godinu”. U međuvremenu je iz tiska izišla i peta knjiga „Godišnjak njemačke narodnosne zajednice za 1996. godinu”(op.ur.). Jedan od tradicionalnih programa Njemačke narodnosne zajednice je i tradicionalni simpozij „Nijemci i Austrijanci u hrvatskom kulturnom krugu” koji je zamišljen kao manifestacija koja se održava svake godine. Ove godine, održava se četvrti put, a domaćin manifestacije bit će grad Osijek. O toj manifestaciji i o svemu

ostalom vezanom uz život i djelovanje Njemačke narodnosne zajednice razgovarali smo s Goranom Beusom Richembergom, članom Uprave i urednikom časopisa „Njemačka riječ”.

DAR OBLJETNICI OSAM STOLJEĆA OSIJEKA

*** Zbog čega ste se odlučili baš za Osijek?**

—Ove godine se osim 1.000 godina postojanja Austrije obilježava i 800 godina grada Osijeka, pa smo zbog toga odlučili ove godine u tu čast (18. i 19. listopada) simpozij održati u Osijeku. Osijek je, što je inače poznato, nezaobilazan i kao središte povijesti i kulture njemačko-austrijske zajednice u Hrvatskoj.

*** Što želite postići održavanjem simpozija?**

— Naša je nakana bila okupiti istraživače, etnologe, povjesničare, politologe i sve one koje zanimaju njemačke i austrijske teme u Hrvatskoj i u širem smislu, kulturne veze

između Hrvata, Nijemaca i Austrijanaca. Zanimanje koje su istraživači pokazivali do prije nekoliko godina nije se mogao opredmetiti, jer nije bilo knjiga i časopisa u kojima su mogli to objaviti. Njemačka i austrijska manjina zapravo ima 50 godina diskontinuiteta i u kulturnom i u nacionalnom identitetu. Na nama je odgovorna zadaća da tu prazninu od 50 godina pokušamo nadomjestiti i na neki način omogućiti da se pripadnici naše nacionalne manjine u cijelosti ne izgube. Jedan od najvećih problema njemačke i austrijske manjine je to što ona broji samo 3.000 deklariranih pripadnika s obzirom na približno 170.000, koliko ih je živjelo do kraja II svjetskog rata. Naravno, mnogo je više ljudi koji podrijetlom pripadaju njemačkoj i austrijskoj manjini, pa se pretpostavlja da je takvih gotovo 30.000. I njih također zanimaju sve te teme, pa se mi ovim simpozijem obraćamo i njima. Mislim da je simpozij takve vrste jedini koji manjine u Hrvatskoj imaju i da ni jedna manjina u Hrvatskoj ovako

INTERVIEW

sustavno ne radi na istraživanju svoga nacionalnog identiteta i kulturne prošlosti. Pred nama stoji veliki posao na revitaliziranju nacionalnog identiteta.

NUŽNO JE STVARANJE KVALITETNIJEG PROGRAMA

*** Što na tom planu može učiniti Njemačka narodnosna zajednica?**

— Moram ponajprije reći da je Njemačka narodnosna zajednica punopravni član Svjetskog saveza podunavskih Švaba čije je sjedište u Sindelfingenu (Njemačka). To nam daje velike mogućnosti povezivanja sa sunarodnjacima u pokrajini Baden Württemberg preko koje Njemačka skrbi za najveći dio tog njemačkog korpusa. Simpozij je važan i zbog toga što okuplja ne samo istraživače iz Hrvatske, nego i istraživače iz Njemačke i Austrije, a do Božića se naša zajednica kani ujediniti s drugom udrugom koja djeluje u Hrvatskoj - sa Zajednicom Nijemaca u Hrvatskoj, a nakon udruživanja to će biti krovna organizacija Nijemaca i Austrijanaca u Hrvatskoj. Tako ujedinjeno, mi kanimo u Osijeku osnovati i ogranak.

*** Zar u Osijeku već ne postoji udruga koja okuplja Nijemce i Austrijance?**

— Postoji Savez Nijemaca i Austrijanaca, ali se on nije pokazao kao rješenje koje u cijelosti zadovoljava potrebe Nijemaca i Austrijanaca u Osijeku i šire. Mnogi nas zovu i traže od nas da osnujemo svoj ogranak kao alternativu

koja će im pružiti nove mogućnosti. Mi smo prihvatili tu odgovornost i poticat ćemo dalji rad u korist naše manjine. Smatramo da postoji mnogo načina kako bi se artikulirali interesi Nijemaca i Austrijanaca u Hrvatskoj i da se njima mora dati nova mogućnost kako bi stvorili novi program, možda

drukčiji, ali i napredniji od postojećeg u okviru osječkoga Saveza.

*** Osječki Savez vas ipak nije najbolje dočekao. Jeste li pročitali njihove ocjene u „Vjesniku“?**

— To se očekivalo, jer naša pojava ugrožava njihov monopol u Osijeku. Više neće biti moguće privatizirati njemačko-austrijsko nacionalno okupljanje kao što je to do sada nerijetko bio slučaj. Sada se folksdojčerima nudi mogućnost izbora. To su velike promjene na koje neki, takozvani lideri, nisu spremni. A što se tiče retorike kojom su se te već istrošene kompromitirane osobe obrušile na nas, to samo govori o njihovoj vlastitoj kulturi i balkanskim manirima, ali i o tome da još ima onih koji se javljaju iz crnog mraka komesarske svi-

jesti. Osijeku nakon svega što je proživio u ratu, treba revitalizacija društvenog života, nove ideje, vedrina i poduzetnička dinamika, a zasigurno ne balkanske zadjevce i pakosti.

DODATNI OBLICI UČENJA NJEMAČKOG JEZIKA

*** Da li se postojeće (i one planirane) organizacije Austrijanaca i Nijemaca u Hrvatskoj dopunjuju, ili se rasplinjuju?**

— Moglo bi se reći i jedno i drugo. Ako bi se govorilo pošteno, od pet organizacija koje nose njemačko i austrijsko ime, njih tri nešto rade. Od te tri, dvije će se sada ujediniti u jedinstvenu organizaciju. U nekim se slučajevima pokazalo da su neki htjeli kapitalizirati svoje njemačko ime ili podrijetlo, a trajno gledano, za sobom nisu ostavili ništa. Vrijeme je lijek i dobro bi bilo kada bi postojalo i više organizacija koje bi radile.

*** Jedno od pitanja koje se nameće kada je o Njemačkoj i Austrijskoj manjini riječ jest na koji će način upoznati vlastiti jezik, koji se ne sluša svakodnevno?**

— Danas ćete u Hrvatskoj teško naći mjesto gdje pripadnici naše nacionalne manjine žive u tolikom broju da bi mogli govoriti o potrebi da se osnuje cijela škola. Međutim, naša organizacija, kao i Zajednica Nijemaca u Hrvatskoj imaju i dodatne oblike učenja njemačkog jezika.

INTERWIEU

Nastava nije identična onoj u školama, jer je u dobrom dijelu oslonjena na nacionalnu kulturu. Mi bi smo bili vrlo sretni kada bi smo, u perspektivi, mogli osnovati školu na njemačkom jeziku (osnovnu i srednju) i iskoristiti ono što nam Zakon o obrazovanju na jezicima nacionalnih i etničkih manjina omogućuje (Zakon je u postupku pred Saborom RH, op. aut.), međutim za sada ćemo se zadovoljiti činjenicom da je njemački jezik vrlo popularan i da se uči u sve više škola, pa djecu možete usmjeriti od vrtića na njemačkom, preko osnovne, pa sve do srednje škole. Mi sad pokušavamo izgraditi mostove, a korak dalje su ljetne škole: za sljedeću godinu pripremili smo projekt ljetne škole u Hrvatskoj, a želja nam je okupiti djecu na dvotjednom programu, a već smo sada osigurali s Kulturnom zakladom podunavskih Švaba u Stuttgartu da petnaestoro naše djece sljedeće godine pohađa njemačku ljetnu školu u Mađarskoj.

*** Kakvi su odnosi, vas koji živite u Hrvatskoj, s Njemačkom i Austrijom?**

— Sretni smo i ponosni što su Njemačka i Austrija bile prve države koje su priznale Hrvatsku i pružile joj prijateljsku pomoć. Treba reći da Njemačka svoju manjinu u Hrvatskoj, a tako i Austrija austrijsku manjinu u Hrvatskoj smatraju tzv. malom manjinom. Taj pridjev „mala” nam smeta, a to smo nedavno čuli i iz usta vicekancelara Kinkela. To nam nije baš godilo uhu, jer se prema tome ravnaju i

službeni konzularno-diplomatski predstavnici. Međutim, to nam nije mjera stvari, jer krećemo od činjenice da smo mi ipak državljani Republike Hrvatske i ono što nam je bitnije od političkih veza (a treba reći da smo uspostavili korektne odnose i s njemačkim veleposlanstvom i s Austrijskim kulturnim institutom u Zagrebu koji nas kao kulturna ustanova mnogo više zanima) jest da smo ostvarili sjajne odnose s kumskom državom Baden Württemberg i sama činjenica da je naša Zajednica, premda najmlađa, punopravna članica Svjetskog saveza podunavskih Švaba. I nas tamo ne tretiraju kao „male” nego kao ravnopravnu organizaciju iz stare domovine. Podunavki Švabe nostalgично ovaj dio nazivaju „svojom starom domovinom”, a nama je to most za ostvarivanje suradnje. Kao članica Svjetskog Saveza surađujemo i s Kulturnom zakladom podunavskih Švaba u Stuttgartu, dakle središnjom kulturnom ustanovom koja prati i financira programe, što nam je vrlo važno, jer se i naši kulturni programi financiraju iz tog izvora. Uglavnom želimo očuvati kulturne veze na cijelom području srednje Europe i ono što nam bitno olakšava jest činjenica da se mišljenje o nama promijenilo. Kada je prvi njemački veleposlanik došao u Hrvatsku, on je bio uvjeren da u Hrvatskoj nema njemačke manjine.

*** Koliko se možete „razmahnuti” u Hrvatskoj?**

— Imali smo sreće da se oko ideje o revitalizaciji

njemačkog duha i kulture okupilo nekoliko osoba koje su osim dobre volje imale i kvalifikacije i kompetencije. Tako smo postigli i određene rezultate. Mi to ne možemo ni financirati do kraja, a nemamo ni ustanove (unutar organizacija manjina) koje bi to mogle samostalno ostvariti. Još improviziramo, još se moramo oslanjati na sve ljude dobre volje. Ono što moramo priznati, to je da postojeći zakonski okvir doista omogućava normalno funkcioniranje i revitalizaciju našeg kulturnog i nacionalnog identiteta. Ono što nije dobro to je što smo još financijski ovisni o državnim dotacijama, jer sami još nemamo mogućnosti utemeljiti financijski sustav na vlastitim izvorima. Udio sredstava koji nam daje Republika Hrvatska nije mali i zahvalni smo na tome. No, smatramo da smo i mi pridonijeli i pridonosimo ugledu Republike Hrvatske u Europi. Ponosni smo kada vidimo koliko je naših sunarodnjaka u protekla tri stoljeća dalo svoj doprinos da Hrvatska danas bude prepoznatljiva kao zemlja srednjoeuropskog kruga.

Autor:

Vesna Kljajić

KONVENCIJA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA (2.)

(Rim, 4. studenog 1950.)

Članak 5.

1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

a) ako je zatvoren u skladu sa zakonom nakon presude nadležnog suda;

b) ako je zakonito uhićen ili pritvoren zbog nepoštivanja zakonitog sudskog naloga radi osiguranja izvršenja neke zakonom propisane obveze;

c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprečavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja;

d) ako se radi o zakonitom zatvaranju maloljetnika radi izricanja odgojne mjere nadzora ili o njegovu zakonitom pritvoru radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti;

e) ako se radi o zakonitom lišenju slobode osoba radi sprečavanja širenja zaraznih bolesti, o pritvaranju umobolnika, alkoholičara, ovisnika o drogi ili skitnica;

f) ako se radi o zakonitom uhićenju ili pritvoru neke osobe kako bi je se spriječilo da neovlašteno uđe u zemlju ili osobe protiv koje je u tijeku postupak protjerivanja ili izručenja.

2. Svatko tko je uhićen mora u

najkraćem roku biti obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima toga uhićenja i o svakoj optužbi protiv sebe.

3. Svatko uhićen ili pritvoren u uvjetima predviđenim stavkom 1.c) ovoga članka mora se u najkraćem roku izvesti pred suca, ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti, i ima pravo u razumnom roku biti suđen ili pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju.

4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.

5. Svatko tko je žrtva uhićenja ili pritvaranja suprotno odredbama ovoga članka ima izvršivo pravo na odštetu.

Članak 6.

1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni i neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga

koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.

2. Svatko optužen za kazneno djelo smatrat će se nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

a) da u najkraćem roku bude obaviješten, potanko i na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbe koja se podiže protiv njega;

b) da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane;

c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde;

d) da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da se osigura prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe;

e) besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava u sudu.

- Nastavit će se -

Iz života manjina

PROŠIRENJE DJELOVANJA NJEMAČKE UDRUGE

U Novom Sadu je 14. prosinca ove godine održana Izvanredna skupština njemačkog udruženja DK „Donau”. Uz nazočnost brojnog članstva i simpatizera, jednoglasno je odlučeno da će ova organizacija proširiti svoje djelovanje, te da će u buduću nastupati kao njemačka interesna organizacija na teritoriju cijele Republike Srbije, koja će na ovaj način štiti interese preostalih Nijemaca na ovom području.

Izanrednom skupštinom je predsjedavao gosp. Franz Kremer, koji je obrazložio razloge preobražaja iz „kluba” u „udruženje”, te naveo da za ovaj postupak ima više razloga. Naime, proširenje djelatnosti u sferi interesa kao i nastajanje udruženja, omogućuje šire polje rada i efikasnije djelovanje, a što će sa sobom neminovno donijeti i neophodne izmjene i dopune Statuta.

Ovim izmjenama će se, osim promjene imena, regulirati prijem u članstvo, proširenje mreže ispostava ove njemačke udruge, kao i točno definiranje zahtjeva i prava njemačke narodnosne zajednice.

Inače, udruga Nijemaca u Novom Sadu djeluje već četiri godine, a broj članova iz dana u dan raste. Stoga je neophodno, a kako je na

vanrednoj skupštini i rečeno, da se oforme i ispostave ove udruge u pojedinim gradovima gdje za to postoji interesovanje i opravdanost. Po riječima predsjednika udruge Andreasa Burgermayera, oformljenje ispostava se predviđa u Zrenjaninu, Bajmoku, Subotici... U Novom Sadu je, kako je istakao, već oformljena dječija i omladinska udruga njemačke manjine, a u planu je i oformljenje odjela koji će se baviti kulturnim manifestacijama - recitatorske sekcije, glazbene sekcije - , te organiziranje raznih koncerata i svečanosti za blagdane. Predviđa se oformljenje posebne sekcije za učenje njemačkog jezika za članove koji slabo govore svoj maternji jezik.

U posebnu djelatnost ovako proširene njemačke udruge spadat će i ostvarenje zahtjeva njemačke narodnosne zajednice na ovim prostorima za priznavanjem manjinskog statusa i svih prava sa tim u svezi.

Alexander Molzer

Proslava blagdana Materica u župi Sv. Roke

U crkvi Sv. Roka svečano je proslavljen blagdan Materica. Blagdansku misu je služio žipnik župe Sv. Roka vlč. Andrija Anišić, koji je u propovijedi govorio o značaju ovog dana koji se slavi u čast majki i majčinstva. Materinstvo je Božji dar, poručuje vlč. Andrija Anišić, te se prema njemu treba tako i odnositi.

Nakon mise održana je po drugi put svečana Akademija u čast 100. obljetnice izgradnje crkve Sv. Roka, a koju su vjernici mogli vidjeti na centralnoj proslavi ovog jubileja u rujnu mjesecu.

Međutim, zbog velikog interesiranja vjernika, cijela svečana Akademija ponovljena je na dan Materica.

Na Akademiji su kronološki prikazani događaji od momenta početka gradnje crkve sv. Roka, do završetka njene izgradnje 1896. godine, pa sve do današnjih dana. Kronološki su prikazani i župnici koji su u ovom razdoblju od 100 godina rukovodili ovom župom, te u okviru čega je predstavljen njihov značaj i doprinos za razvoj župe i održanje vjere. Izlaganje na Akademiji sadržalo je i dijelove umjetničkog programa. Pjevao je dječiji i mješoviti zbor uz zvuke tamburaškog orkestra, a u programu su se mogli vidjeti i prikazi iz života župe i vjernika.

Organizator programa je bio vlč. Andrija Anišić uz veliku pomoć izvođača i s. Silvane Milan, kao i članova Pastoralnog Vijeća ove župe.

S.M.

Božićna poruka IVANA PENZEŠA, subotičkog biskupa

PRIHVATIMO I ZAVOLIMO SVJETLOST

Samo događaj rođenja Isusa Krista smešta se u ljudsku povijest. Ono što su u njemu vidjeli i doživjeli ljudi najprije je činjenica čovjekova rođenja. No to je rođenje tako duboko usađeno u cjelinu ljudske povijesti da se u njemu može razabrati sav smisao povijesti kao takve. Radi se o rođenju čovjeka koji je, ne bez razloga, nazvan Sinom Čovječjim, koji je označio puninu vremena.

Potrebno je udubiti se sada u samo značenje događaja, koji se zbio u određenom vremenu, u judejskom gradu Betlehemu, kada se rodio Onaj koji je bio tolikim proštivima najavljen i kojega su mnogi pojedinci i narodi, svjesno i nesvjesno, znajući i neznajući očekivali. Događaj je, po svojoj pojavnosti, bio sasvim ljudski, običan - dijete rođeno od majke. No, taj događaj proglašen je sveopćim znakom, kako je to obznanjeno pastirima. Majka i dijete povijeno u pelene i položeno u jaslje! Treba zato svratiti pozornost na značenje toga znaka. On dakle nadmašuje vrijeme i prostor, kulture, narode i jezike. Preko toga znaka razabiramo smisao svega što već postoji i onog što još nastaje.

Ljudi uvijek žele proniknuti smisao stvari koje ih okružuju; smisao svijeta i svega postojanja u njemu; žele proniknuti smisao vlastitoga

života i vlastitoga povijesnog puta. Jer, kad su bili stvoreni, Bog ih je nagovorio i s njima uspostavio razgovor, dijalog. Sve se za čovjeka počelo događati kroz odnos s Bogom i kroz odnose što ih sam uspostavlja sa stvorenjima. Čovjek je jedino biće usred ovoga svemira koje može Bogu odgovoriti. Bog je stvorivši čovjeka sebi sličnim odmah s njim uspostavio odnos. Ljudskim se grijehom, međutim, dogodio poremećaj tog odnosa. Čovjek je počeo eksperimentirati uspostavu odnosa sa stvorovima neovisno od Onoga u kojemu je smisao svakoga istinskog, osobnog odnosa. Tada je sve izgubilo pravi smisao. Čovjek je počeo biti stalan pitalac. Ništa mu više nije bilo jasno.

Onda je u „punini vremena“ Bog odlučio doći među tražitelje smisla, biti snjima Bog, kako su to proroci najavljivali.

U prologu Ivanova evanđelja uz Riječ kao ime Vječnog Sina Božjega dominira i Svjetlost. U svjetlosti kao simbolu spoznaje se sam Isus kao od Boga poslani Spasitelj svih ljudi, kao i sve ono što se s njim dogodilo. Nisu ga svi prihvatili. Ljudska je povijest puna mračnih prostora. Ljudi napinju svoj um ne bi li protumačili sami sebe i opravdali svoje zamračene prostore u kojima vlada laž i zločin. Bog je Riječ, ali Bog je

i Svjetlost. To je cijelo Božje biće. Valja zapaziti da je Bog sam, koji je Riječ, posta tijelom. To je središnja spoznaja kršćanstva. „Riječ tijelom postade i nastani se među nama!“ Bog je postao s nama tijelom. Progovorio je kroz ljudska usta. Čovjek je na taj način postao najtješnje povezan s Božjom riječi.

Božić s pravom nazivamo blagdanom mira, jer je Bog utjelovljenjem svoje Riječi podario mir ljudima i otvorio put pomirenja. To je ujedno i poziv da nastavimo djelo mira, da dademo sve od sebe kako bi smo pridonijeli miru.

Mora doći do razumijevanja među ljudima i narodima. Dosta je bilo razdora! Nek zasja svjetlost! U toj Svjetlosti krenimo u sretnu budućnost!

Radi toga Sv. Otac Ivan Pavao II. sve nas poziva Apostolskim pismom NADOLASKOM TREĆEG TISUĆLJEĆA da se novom evangelizacijom, a mi i Biskupijskom sinodom, spremimo za jubilanu 2000. godinu, slaveći Isusa Krista i čineći dobro svakom čovjeku u duhu evanđelja.

ŽELIM SVIMA SRETAN BOŽIĆ I BLAGOSLOVLJENU NOVU 1997. GODINU!

+ *Ivan, biskup*

Običaji Božićnih blagdana u Bačkoj

BOŽIĆ JE OBITELJSKI BLAGDAN

Božić ima veliku religioznu i vjersku važnost za svakog vjernika da doživi svoju duhovnu obnovu u doživljavanju blagdana Isusova rođenja.

Osim ovih duhovnih vrijednosti, božićni blagdani imaju svoju ljudsku ljepotu zbog svih običaja u krugu obitelji, koja tako doživljava pravu ljudsku toplinu.

Izostavit ću opis svih narodnih običaja u predbožićno vrijeme, jer su već prošli i opisat ću narodne običaje koji su vezani za Badnji dan i za Badnje večer.

Prvo ćemo vidjeti kako je nekada bilo i zatim ćemo vidjeti kako je danas.

Na Badnji dan od ranog jutra domaćice su imale mnogo posla. Pekle su velike pletene kolače, a posebno je trebalo napraviti i ispeći „božićnjak“. On se pravi od istog tijesta s kvasom kao i ostali pleteni kolači. Prvo je domaćica od tijesta napravila okruglu osnovu i na to je stavila veliki križ od istog tijesta s tim da na krajevima malo rasiječe i razdvoji da bude ukras križa. Onda na svu tu površinu stavlja figurice koje napravi od tijesta bez kvasa. Domaćica pravi figurice malog Isusa, Marije, Josipa, zatim figurice pojedinih životinja kod jaslca. Tu se nađe kvočka s pilićima,

volovi s plugom, burence s vinom, ptice, ružice i tako redom, tko što zna napraviti. Dok mama to radi, djeca promatraju s velikim zanimanjem. Ako su djevojčice malo veće, i one pomažu mami. To se radi s velikim veseljem u pravom božićnom raspoloženju.

Zatim domaćica priprema meso od živine, a svinjsko meso je ranije pripremljeno kad je bio svinjokolj.

Poslije toga došlo je na red kićenje jelke ili „grane“ kako mi kažemo. To je vrlo stari običaj, ali nekada to kićenje nije bilo toliko raskošno kao danas. Najviše je bilo „salonskog šecera“ i raznobojnih staklenih kuglica i ptičica. U kićenju grane svi mogu pomagati na opću radost djece.

Na salašu i u selu otac je obavljao sve poslove oko stoke, a uz to je pripremio suhu i čistu slamu i ranije je morao unijeti u kuću „pod odžak“ da bude spremljena.

Kad je sve bilo gotovo, domaćica je pripremila božićni stol u sobi. Na goli stol se stavi malo slame i to se sve pokrije bijelim stolnjakom. Zatim se na stol stavi „božićnjak“, jedna ili dvije posudice sa zelenim žitom, jabuke, orasi, suve šljive, posudica s medom, velika čaša sa žitom u koju će staviti

božićnu svijeću, boca s rakijom i čašice. Stavi se potreban broj tanjira za jelo. Nakićena „grana“ stavi se na potrebnu visinu pored stola, a ako je jako visoka, stave je u kut sobe.

Tako se polako približavalo Badnje večer, a djeca su imala mnogo razloga za nestrpljenje. Prvo su unosili slamu u sobu na spomen kako se Isus rodio u slami. Djeca su unosila slamu i ulazeći u sobu govorila su: „Faljen Isus, čestitam Badnje večer“. Otac je sjedio pored stola, djecu je škropio žitom i bacao je orase govoreći: „Živi i zdravi bili“. To se tako ponavljalo dok nije unešeno dosta slame. Onda je nastalo dječije veselje na slami i traženje orasa u slami.

Izgled božićnog stola u sobi ostao je u glavnom isti do naših dana. Ali ima promjena. Na stolu pod stolnjakom nema slame. U novije vrijeme kad je u sobu došao patos ili parket sa tepisima, ne unosi se slama. Ali, neka stariji pričaju djeci svoje uspomene kako su se nekada veselili na slami u sobi na Badnje večer. Također, mjesto pletenih kolača, koje su pekly domaćice, danas su dobri i kupovni pleteni kolači, da domaćici bude lakše. Ulogu ukrašenog „božićnjaka“ preuzeo je manji

kupovni pleteni kolač. Uspomena je ostala, ali nema one stare lijepe slikovitosti.

Također je davno nestao stari narodni običaj paljenje „badnjaka” zbog promjene načina života.

Taj običaj ima veoma stari korijen u predkršćanskom vremenu, a primanjem kršćanstva u narodu je dobio novo slikovito značenje.

Od paljenja badnjaka ostalo je samo paljenje svijeće koju svečano unose u sobu.

Najmlađi član unosi božićnu svjećicu u sobu govoreći: „Faljen Isus, čestitam Badnje večer”. Otac obitelji sjedi pored stola, škropi ga žitom i kaže: „Živ i zdrav bio”. Uzima svjećicu i stavlja je u veliku čašu ili posudicu sa žitom.

Odmah poslije unošenja zapaljene božićne svjećice domaćica unosi zdjelu grahove čorbe pozdravljajući: „Faljen Isus, čestitam Badnje večer”. Domaćin i nju poškropi žitom govoreći: „Živa i zdrava bila”.

Prvo svi naglas zajedno mole i onda odrasli muškarci naliju u čašice zamedljane rakije. Domaćin nazdravi: „Čestitam svima Badnje večer i neka Bog dade da ga i dogodine svi zajedno i zdravi dočekamo”. Svi odgovaraju: „Daj, Bože!” i popiju rakiju. Zatim domaćin rasiječe jednu jabuku na toliko dijelova

koliko ima članova obitelji za stolom. To svi pojedju umočivši u med. Podijeljena jabuka znači jedinstvo obitelji, a med predstavlja zdravlje. Poslije jabuke jedu malo orasa s medom da svaki bude jak kao orah i zdrav kao med. Kod starijih članova obitelji je običaj da pojedju malo bijelog luka s medom protiv bolesti stomaka.

Poslije svega došla je grahova čorba s kolačom, a zatim tijesto („nasuvo”) sa sirom ili makom. Ako je bilo moguće kupiti, bilo je i pečene ribe. Sve je bilo slatko i ukusno s tim više jer je čitav Badnji dan bila stroga post.

I u naše dane večera na Badnje večer sačuvala je sve svoje običaje i treba ih takve i dalje sačuvati.

Večera prođe u pravom obiteljskom ozračju i u veselom božićnom raspoloženju. Stariji pričaju o svojim uspomena da i mladi čuju kako je to sve bilo i prošlo.

U toku večere domaćin čašom vina ugasi božićnu svjećicu i svi piju malo od toga vina. Djeca se boje da na njih pođe dim ugašene svijeće, jer su čuli da će taj prvi umrijeti na koga pođe dim i zato su svi najsretniji ako dim ode ravno gore.

Bilo je još dječijih zabava. Tko izvuče najdužu slamku

ispod stolnjaka, taj će najduže živjeti i drugo.

U najnovije vrijeme je običaj da poslije večere roditelji dijele djeci darove „što je Isus donio pod granu”. Tako vrijeme brzo prolazi u priči i razgledanju darova.

Posebno je lijepo ako u obitelji znaju pjevati božićne pjesme, ali u najnovije vrijeme mogu pomoći moderna pomagala (gram. ploče, kasete).

Tako brzo prođe vrijeme da treba ići na polnoćku i svi, koji mogu, pođu u crkvu. Na taj način dokazuju da je polnoćka vrhunac slavlja Badnje večeri i početak Božića kao proslave Isusova rođenja i naše duhovne obnove.

To su blagdani obiteljskog zajedništva. Zato svi želimo da na Badnje večer i na Božić budemo zajedno sa svojim. To je najljepši obiteljski susret koji obitelj učvršćuje i čini je sretnom. U naše dane svjedoci smo da pojedinci, koje je životni put odveo daleko, prijeđu stotine kilometara uz velike napore da te dane provedu zajedno sa svojim. U tome je ljepota i duhovna snaga božićnih blagdana. Vidimo da se u naše dane mnogo toga promijenilo, ali ostalo je ono najvažnije i to treba čuvati.

Bela Gabrić

Svim ljudima dobre volje želimo u Novoj 1997. godini mir, blagostanje i napredak.

Bunjevačka matica

zkvh.org.rs

SRIJEMSKA KAMENICA (3.)

Kao i cijela okolica, Kamenica je do konca XV stoljeća čisto katoličko mjesto. Seoba Srba u manjem obimu počinje u XVI stoljeću a završava 1690. godine.

U okolini Kamenice pidigoše se pravoslavni manastiri: Rakovac (početak zidanja 1533.?), Beočin - koncem 16. stoljeća, a tako i ostali u Srijemu Krušedol oko 1500 (90 kaluđera), Grgeteg 1471.?, Staro Hopovo oko 1502., Novo Hopovo 1576. itd.

Pečki patrijarh Arsenije III Čarnojević doseljava 1690. 40.00 obitelji iz Srbije, a 1716. godine osniva se mitropolija u Karlovcima.

Kamenica se spominje 1408. kao „civitas seu oppidum”. Koncem XV stoljeća bila je ona na glasu sa svoga učilišta „ludi literarii” - (književne igre), a proslavio ju je i rođeni kameničanin - Georgius Syrmensis. Srijemac (Syrmensis) Đuro, rodnom iz Kamenice u Srijemu, svećenik i pisac. Živio je kao dvorski kapelan na dvoru kralja Ljudevita II (1516-1526). Napisao je kroniku pod naslovom „Epistola de perditione regni Hungarorum...” - Otpočeo ju je pisati 1484. godine, još za vladavine kralja Matije Korvina i puna je više intimnih momenata. Opisuje Mohačku bitku 1526. godine (Izdala mađarska Akademija kao I svezak „Irok”).

Prvi gospodar Đure Srijemca - Ljudevit II poginuo je u bitci kod Mohača 29. VIII 1526. godine zapavši s konjem u mulj potoka Čeleja u starosti od 20 godina. U istoj bitci od 3 do 4 sata popodne poginulo je 22000 kršćanskih vojnika, vrhovni zapovjednik, kaločki nadbiskup Pavao Tomori, 100 plemića, 28 knezova, 7 biskupa (i bosanski i pečujski)

Bio je taj dan početak svršetka. Godine 1538. morade i sam srijemski biskup Stjepan Brodarić pobjeći u Vac, a Turci zavladaše Srijemom i Slavonijom.

Pred provalu Turaka 1494. godine prešao je posjed Petrovaradina s Kamenicom u ruke kaločkog nadbiskupa, a od 1526. je u turskim rukama.

Osnovana 1229., Srijemska se biskupija dijelila u četiri arhiđakonata: Polje ili katedralni, Bilin (oko Banoštor) Obona i Posavia. Biskupija je zauzimala teritorij između Mitrovice i Zemuna a brojila je 60-70 župa. U katedralni arhiđakonatski spadale su ove župe: Mitrovica, Fruška, Šuljam, Radinci, Stejanovci, Pavlovci, Munorod, Svi Sveti, Bešenovo, Putinci, Voganj, Velika Remeta itd. U arhiđakonatu Bilin bila je prema Gašiću: „Brevis conspectus historicus”, uz Rudnik, Neradin, Ledince Dumbovo, Beočin, Čerević, Banoštor i župa Kamenica.

Tih je dakle godina osnovana župa u Kamenici.

Husitski pokret u Kamenici

Preko puta Novog Sada, na obali Dunava, leži Kamenica. Kad se spomene Kamenica, novosadski građani odmah osjete dobar ukus srijemskih vina i sježaju se zelenila i ljetnih izleta u velikom Karačanjijevom parku. Danas je Kamenica mirno malo mjesto, koje oživi samo nedjeljom, kad iz prašnjavog banovinskog grada dolazi svijet, da se naužije svježeg fruškogorskog zraka, a posebno u jesen oživi to selo, kad se beru vinogradi.

U staro doba bila je Kamenica - za ove prilike - veliko i značajno mjesto. Prije pola stoljeća, igrala je jedno vrijeme veliku ulogu u povijesti, a u mađarskoj kulturnoj historiji zabilježena je time, da je ovdje prvi put Biblija prevedena na mađarski jezik. Sada je tome baš 500 godina

Ovaj prijevod na mađarskom jeziku ide u red najstarijih prijevoda i spada u red najinteresantnijih prijevoda.

Marko Kljajić

- Nastavit će se -

Običaji božićnih blagdana u Srijemu

BOŽIĆ U NOVOM SLANKAMENU

Božić je jedan od najvećih i najvažnijih kršćanskih blagdana jer je to dan velike radosti, svijetla, života, ljubavi i mira. Radosno ga iščekujemo i veselimo mu se kao rođendanu Isusa Krista. Blagdan Božića svaki kršćanski vjernik slavi s puno ljubavi i žara.

Svjetkovina Božića ima svoj povijesni razvoj. Ona potječe još iz doba paganskog običaja proslave boga Mitre, simbola Sunca koji se slavio 25. prosinca. Crkva je nastojala potisnuti paganske svjetkovine i uvesti kršćanske blagdane te je nakon izlaska iz višestoljetnih skrivanja u katakombama počela javno slaviti 25. prosinca, blagdan rođenja Isusa Krista - Božić. Crkva je veoma rano uvela vrijeme pripreme za Božić - Došašće ili Advent koji potječe od latinske riječi adventus i ono traje četiri tjedna prije Božića. Božićno vrijeme je od početka Došašća pa sve do Sv. tri kralja.

Za srijemske Hrvate vrijeme Došašća je karakteristično po ranojutarnjim misama - zornicama, sa kojih su odjekivale omiljene adventske pjesme: "Padaj s neba roso sveta", "Visom leteć ptice male", "Zdravo budi Marijo, prejasna Zornice" i mnoge druge. Još su mi rumeni obrazi od jutarnjeg mraza, čujem škripu snijega i osjećam miris pečениh krumpira u rerni, s ljuskom, čvaraka, toplih krvavica i svježinu kiselog kupusa...

Svaka civilizacija u povijesti, ili pak narod, određen je prije svega svojom kulturnom baštinom koja je vremenom

nastojala iz njegove religije, vjerovanja ili običaja. Značenje običaja slikovito je izrazio Antun Radić: Život i pravo može biti bez običaja. Ali kakav bi to bio život! Bio bi pust i prazan." I Božićno doba praćeno je mnogim običajima, lijepim božićnim pjesmama, darovima i svjetkovinama. Tako je to već stoljećima. Blagdan je to obitelji okupljenih oko pradjedovskih ognjišta koje obnavljaju stare božićne običaje, čuvaju i prenose bogatu duhovnu baštinu Hrvata svojim potomcima, ma gdje oni živjeli.

Srijemski Hrvati, kao i mnogi drugi, nisu više svi oko svojih ognjišta, niti u svojim selima, u svom zavičaju. Ipak, u njihovim sjećanjima žive božićni običaji koje oni prenose svojim naraštajima - da se nikad ne zaborave. Srijemski Hrvati nikada, ali baš nikada ne smiju zaboraviti svojih običaja. Oni moraju i dalje čuvati svoju tradiciju, svoj duh i osjećaj pripadnosti svojoj vjeri, narodu, domovini.

Porijeklom sam iz Srijema, iz Novog Slankamena. Mene za Slankamen vežu drage uspomene na bezbrižno i sretno djetinjstvo, odlaske na školske raspuste, Miholje, Božić, doček Nove godine, Uskrs, imendane, svadbe i za mnoga druga lijepa događanja kojih je u Slankamenu bilo u izobilju. S najvećom radošću sam odlazila u Slankamen za Božić.

Već pri ulasku u Slankamen na Badnju večer, osjećao se božićni ugođaj. Bila su popaljena sva svjetla u kućama i

orile su se božićne pjesme na sve strane. Na vratima smo pozdravili s lijepim kršćanskim pozdravom „Hvaljen Isus” i čestitali Badnjak. A sam Badnjak je i blagdan Adama i Eve. Majka je od tijesta ispekla Adama i Evu koje smo mi u slast jeli. Eh, radosti dječije! Sto je već bio svečano postavljen. Na njemu se nalazio kruh „Božićnjak” veoma dekorativan, ukrašen figuricama od tijesta koje simboliziraju plodove zemlje i blagostanje. Pokraj „Božićnjaka” stajalo je mlado zeleno žito zasađeno još za Svetu Luciju, povezano hrvatskom trobojnicom, u kojem je gorjela svijeća. Također je tu bila i boca s rakijom „medovačom” koja se pila prije večere. U hodniku je bila pripremljena slama koju je djed donosio u „mrežagama” - napravi od savijenog pruća uvezanog kanapom. Djed je slamu unosio u sobu pozdravljajući „Hvaljen Isus, sretan vam Božić”. Mi smo pomagali unositi slamu i prostirati je po podu valjajući se radosni po njoj, što je simboliziralo Isusovo rođenje na slami. Slama se nije čistila sve do Svetog Ivana. Djed je iz drvene mjerice prosipao zrna pšenice i kukuruza, da bi godina bila rodna. A onda smo prisutali k stolu. Božićna trpeza je bila posna, ali bogata. Nakon zajedničke molitve, pila se radija „medovača”, jela riblja juha, kuhana i pržena riba, rezanci s makom, orasi s medom, smokve i suhe šljive, razni kompoti i pilo se vino. I sada dolazi za djecu ono najvažnije... Nismo znali ni kada niti kako, ali anđeo nam je

zkm.org.rs

donio prekrasno božićno drvce „kriskindlu“ i pod njega stavio darove, jer smo bili dobri. Tako su nam govorili. Pod božićnim drvcom su se nalazile jaslice sa malenim Isusom. Prve jaslice sa živim djetetom, životinjama i štalicom, postavio je 1223. godine Sveti Franjo Asiški, da bi zorno predočio događaj Božića. Poslije večere smo pjevali božićne pjesme i išli drugima pjevati i čestitati Božić.

Najljepše i najsvečanije je a ujedno je i čast, kad domaćinu u kuću uđu „betlemaši“, pozvone svojim zvonom i pitaju: „Jel slobodno pjevati?“ Domaćin odgovara: „Jeste, samo izvolite“, i oni tad pjevaju staru božićnu pjesmu:

Oj Betleme, grade slavni od Boga,
najveći si Ti od grada svakoga.

Jer iz Tebe nam izađe Vojvoda,

Isus dragi, Davidova poroda...

„Betlemaši“ simboliziraju biblijski događaj kada tri kralja: Gašpar, Melhior i Baltazar, vidjevši zvijezdu na istoku i saznajući da se Mesija rodio, vraćaju Herodu i raspituju se za Djetešce, kako bi mu se mogli

pokloniti i darove prinijeti. Tako su četiri „betlemaša“ obučena u narodno ruho, opasana sabljama i na glavi svaki ima kapu sa inicijalom imena kralja kojeg predstavlja. Oni nose mali „betlem“ u kojem se nalazi Djetešce Isus, koga svi ukućani dođu vidjeti. Oni zatim otpjevaju običajnu pjesmu Domaćin sjedi za „zlatnim stolom“ što simbolizira zadovoljstvo i zahvalnost Bogu zbog rodne godine. Sa „betlemašima“ u grupi ide i mladić odjeven kao djed koji nosi posudu za vino i vreću za orahe i jabuke koje mu komaćin daruje. Domaćin im također daruje i novaca, koji oni podijele među sobom, a dio novca daruju crkvi. Djed popije čašu vina u domaćinovo zdravlje i njegova je uloga u ovoj svetoj božićnoj noći malo nasmijati ukućane.

Na badnju se večer nije spavalo, čak ni najmlađi. Ljudi iz susjedstva bi se okupili, udobno smjestili i otkartali koju partiju „rauba“ ili „preferansa“, čekajući polnoću, najsvečaniju misu u godini. Prepuni radosti, pjevali smo iz sveg glasa! Poslije polnočke bi se svi okupili pred crkvom, čestitali jedni drugima Božić, stiskali ruke i ljubili se.

Kod kuće su nas čekale pihtije koje je majka izvrsno skuhalo, a koje su se sada mogle jesti jer više nije bila post.

Eto, to je bio Božić u Srijemu, u Novom Slankamenu!!!

Sada još želim sretan Božić svim ljudima dobre volje, a posebno Hrvatima iz Srijema i mojim dragim Slankamencima u Slankamenu i onim raseljenim u Zagrebu, Osijeku, Zadru, Našicama, Virovitici, Slatini i drugim mjestima diljem Hrvatske i svijeta. Želim da ovaj Božić budemo u mislima jedni s drugima, da se molimo Bogu, pjevamo naše drage božićne pjesme, idemo na polnoću svaki u svoju crkvu i da se uvijek sjećamo mirisa naše srijemske božićne slame.

Valerija Marija Rendulić

* Zahvaljujemo se Valeriji Mariji Rendulić na ovom lijepom prilogu za naš list koji će, vjerujemo, sjetiti mnoge kod nas i u svijetu, na običaje i bogatu kulturnu baštinu Hrvata. U nadi da su na pomolu mirnija vremena za sve nas,

**SVIM IZBJEGLIM I PROGNAVIM HRVATIMA IZ VOJVODINE,
KAO I SVIM HRVATIMA DILJEM SVIJETA
ŽELIMO SRETAN I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ!**

Redakcija „Glasa Ravnice“

Srdačno Vas pozivamo na tradicionalni Božićni koncert mješovitog katedralnog zbora „Albe Vidaković“ koji će se održati u povodu Božićnih blagdana u petak 27. 12. 1996. u 19³⁰ u svečanoj sali Gradske kuće.

Ulaz slobodan

Susret mladih u Zemunu

„ZAJEDNO U BUDUĆNOST”

Desetkovana Crkva u Srijemu nastoji živjeti i svjedočiti spašenost u Isusu Kristu unutar svojih mogućnosti. Odvojena od središta biskupije, nastoji slijediti i paralelno organizirati važnije skupove koji se održavaju u slavonskom dijelu biskupije. A u nekim segmentima crkvenog života i prednjači.

Ove godine 20. travnja 1996. bio je susret mladih Srijema u Petrovardinu, na kojem su mladi predložili da se ponovo okupe u jesen ove godine. Svećenici su njihov prijedlog i želju uzeli ozbiljno, i doista, 12. listopada 1996. zajedno s njima organizirali drugi ovogodišnji susret mladih u Zemunu, pod naslovom „Zajedno u budućnost”.

Na susret se okupilo oko 150 mladića i djevojaka iz srijemskih župa Đakovačke i srijemske biskupije, te iz nekoliko bačkih župa Subotičke biskupije. Na susret su pristigli s dva autobusa,

vlakovima i osobnim automobilima. Okupili su se u samostanu sestara Milosrdnica sv. Vinka Paulskoga, gdje ih je pozdravio mitrovački župnik Josip Matanović, a dobrodošlicu su im poželele časne sestre. Od sestara su pošli u razgledanje franjevačkog samostana. Fra Marko Kurolt ih je upoznao s franjevačkim djelovanjem kroz povijest u Zemunu i u Srijemu, a potom su razgledali samostan, crkvu i biblioteku. Iz franjevačkog samostana otišli su u župnu crkvu Uznesenja BDM, gdje su slavili euharistijsko slavlje. Slavlju je predsjedao domaći župnik i dekan, mr. Antun Kolarević. Uvodeću u euharistijsko slavlje, mladima je pročitao jednu svoju pjesmu za mlade. Upozoriše nas da je valja zabilježiti, jer da je bila pravi „bombon” i ugodno iznenađenje. Homiliju je održao mitrovački župnik Josip Matanović.

Poslije mise vratiše se u

samostan sestara Milosrdnica na objed „iz torbe”, a i časne sestre se pokazale veoma gostoljubivim i širokogrudnim domaćicama. Mlade su upoznale i s dugogodišnjim djelovanjem sestara u zemunskoj bolnici te u župi.

Usljedilo je veoma zapaženo predavanje župnika iz Beške, Božidara Lusavca pok naslovom „Zajedno u budućnost”. Ostatak popodneva mladi su proveli u slobodnom druženju i u pjesmi, uz sintisajzer i gitare.

Mladi katolici Srijema su osjetili da su im takvi susreti potrebni. To su pokazali i svojim brojnijim dolaskom u odnosu na proljetni susret i ponovno eksplicitno izrečenom željom za novim susretom. Oni osjećaju da u budućnost mogu ili te da je mogu imati, samo ukoliko se doista drže - zajedno.

Duro Hranic

MALA PJESMA BOŽIĆU

ISPOD JEDNE ZVIJEZDE SJAJNE
U TIHOJ BETLEHEMSKOJ NOĆI,
ISPUNI SE OBEĆANJE DAVNE TAJNE,
DRAGI ĆE NAM ISUS DOĆI.

IZ MARIJINA DJEVIČANSKOG KRILA,
RODI NAM SE DJETEŠCE SPASA,
POLJUBI MAJKA JEDINCA MILA,
ZADRHTA ZEMLJA OD BOŽJEG GLASA.

MARKO KLJAJIĆ

**Svim članovima i
simpatizerima
želimo
blagoslovljen
Božić
i
uspješnu
1997.**

Mladež DSHV

JETO TAKO

Jeto tako. Voškovanje je prošlo, a mi smo prošli kako smo prošli. Ko gadžo ispod tarabe, kad odere leđa. No biće bolje! Triba se nadat! Ta, ako ćemo u pravdu, tako nam i triba! Raspuzali smo se po svim mogućim i nemogućim strankama, strancima i stran-kinjama. E sad, ko je tu zato, koliko kriv, nek sam ocini. Najlakše je vućit krivnju na druge. Priznajmo, sami smo krivi! No biće Bolje! Ta šta se ja tu kreveljim oko izbora, kad i ameri vode računa o nama, a kad oni uvate stvar u svoje šake, ta nema da nema. Jedino, pa sad, to je za dickuciju, ko će lipče lagati, el ovi sa pozicije, jel ovi sa opozicije. Al kad ameri štogod, private, to je za-cigurno privaćeno. Sitite se samo Mladića i Karadže, kad su vezali onu dicu za ban-dere! Borme su to skupo platili. No svedno, al baš i nije svedno. Baš mi koji dan dođe Albe, sav uzangiren. Ta bijo mu televizor - majstor, pa mu namistijo Zagreb. Ta, ko da je Ameriku otkrijo. Pripoveda, usta mu ne moš zatvorit. Gledo je ove, koji su bili u Vukovaru; prvo Vranja, pa novinari. Kažem mu lipo: Albe, pa ja sam o tom davno pričo! Ni kiša ne moš vično visit u oblaku! Sve mora doć na svoje misto, a ti si ondak kazo da sam lud, da ne razumim stvari, jel televizor beogrcki kaže to i to! E, jezem

ti sad beogracki televizor.

- A šta veliš komšo - Albe će - Koliko je rvacki kuća ožalošćeno, to baš Zagreb divani, i koliko je žrtava do-movinskog rata! Jel brez tog nije moglo biti?

- Moglo je, još kako moglo. Al niki se izgleda priraćunali. Tili su bit zdravo veliki, al kad su dobili po labrnji, kazli su: jeto, greška u koracima. Oni drugi imadu slobodna bacanja. Tako ti je to moj Albe, hrvacke matere, sestree, dica i očevi bar znadu zašto su njim dica poginila. Imadu bar tu utihu da su pali za štogod, u šta su virovali! Al kako utišit ove, koji su privareni? Jeste, digli su im spomen „gladni švraka”. To mi više liči na glad Beograda za Vojvodinom. Kako obja-sniti tim materama, očevima i dicit, zašto su njevi rođeni ostavili kosti u, da ne kažem, tuđini, al u jednom nepo-trebnom ratu.

- Ajde, ćuti! Skoro si me rasplako. Pa to samo budale ne možedu ubardat da je raspad ove jugovine počo još za vrime Radića i Stipicinog ubistva od Puniše Račića u Beogradskoj skupštini. No Tito je tu napravijo malo reda, al jeto vidiš, na našu veliku žalost, o čemu mi pripo-vidamo prid Božić, na ma-terice.

- Oprosti Albe. Nisam znavo da ti tako dobro znaš našu povist. Ondak cigurno znaš i za Tanara.

- Dako ne bi znavo. I njega su kećili jel je volijo svoj narod. A i ti se pazi. Svi mi to znamo, samo je malo taki šašavi koji pišaju pod vitar. Al, kad bolje pro-mozgam, da taki nema, ni nas više ne bi bilo. Odneću ti duvana u zatvor.

- Crko da Bog da. Pa ja sam duvan već odavno ostavijo!

- Dobro, ondak pelin-kovca, jel zamedljane rakije.

- Albe, Albe! Pa tebe ni sikira ubit ne moš.

- Ajd, na zdravlje - živili - i nalijem mu dobru tavan-kucku tunju!

Bač Stipan

